

În căutarea alternativei

Spre deosebire de anii trecuți, cea de-a șaptea ediție a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu a scos în evidență ofensiva puternică a dansului și a muzicii, fie ele integrate în spectacolul de teatru sau prezentate ca o "replică" menită să impulsioneze dialogul artelor. Nu întâmplător, pe de o parte, spectacolul **Mozartissimo** al trupei "Oleg Danovski" în coregrafia lui Gigi Căciuleanu, reprezentațiile cu **Costumele!... și Toujours l'amour**, semnate de Dan Puric, ori "poemul" coregrafic cu manifeste virtuți narativ-cinematografice adus în festival de artiștii croați de la Compania "Mark Boldin", iar, pe de altă parte, acel **Flamenco** al trupei Andreas Maria Germek, admirabilul "dialog" dintre țambal (Marius Mihalache), percuție (Ovidiu Lipan Tândărică) și chitară (Laurențiu Horja) din spectacolul Teatrului "Gong" sau antrenamentul "maraton" de muzică irlandeză și *country* ce însoțea dansul celor trei artiste din Canada (**Grands Dérangements**) s-au remarcat printre marile succese ale festivalului. Această realitate ne-a determinat să încredințăm tiparului câteva mărturisiri despre alternativa teatrală ale unor personalități prezente la Sibiu.

Dan Puric: Cred că însăși criza limbajului teatral clasic a determinat această fericită contaminare a teatrului cu dansul și muzica. Criza a fost percepută de actori în chip mai degrabă intuitiv decât rațional. Eu nu fac pantomimă clasică, ci o reconsiderare, o reformulare a pantomimei în condițiile unor asemenea contaminări, pe care ni le-a dezvăluit de altfel și acest festival. Ceea ce până mai ieri putea să pară un divertisment, în spectacolele mele devine comunicare dramatică. Și, cu cât limbajul este mai internațional, dacă putem spune astfel, cu atât el devine mai profund și mai bogat în conotații și capabil să intereseze largi categorii de public.

Alexander Hausvater: Pentru mine, artistul adevărat este un simbol al inocenței, iar puritatea lui este aceea care trebuie să treacă rampa. Cred că inamicul numărul unu, astăzi, în teatrul românesc, și nu numai, este intelectualismul. Eu nu vreau ca actorul să înțeleagă în așa fel încât să

distrugă inocența, misterul, visul. Cred că dacă în viața de toate zilele noi am înțelege totul, nu am mai avea o aventură, o relație, un copil. Tendințele reale de înnoire din teatru, astăzi, sunt, cred, acelea care, în opoziție cu tradiția intelectualistă, vizează necunoscutul. Eroul spectacolului meu cu **Roberto Zucco** săvârșește crime care nu au motivații coerente. El omoară pentru un vis, ca o întrupare a necunoscutului pe care nu-l înțelegem.

Gigi Căciuleanu: Cred că însuși acest festival este o alternativă la manifestări ce înainte erau sever delimitate de granițe nu o dată artificiale. Ceea ce fac eu acum, ceea ce mi-am dorit să fac, poate din prima clipă când am văzut-o pe scenă pe Miriam Răducanu într-un dans intitulat **Gândul**, poate fi denumit, mai aproape de adevăr, cu termenul de "teatru coregrafic". Sigur că actorii de teatru, în mod obișnuit, cu greu ar putea atinge performanțele cerute de un asemenea spectacol. De aceea lucrez cu artiști din zona artei coregrafice, dar substanța narativă și metaforică a dansului, a reprezentațiilor noastre este puternic legată de semnificațiile limbajului teatral. Socotesc că și în ceea ce privește workshop-urile este nevoie de o alternativă, pe care aș descifra-o în unele studii și spectacole experimentale. Nu cred atât de mult în acel soi de atelier tradițional, în care nici eu nu apuc să fac mare lucru, nici elevii mei nu apucă să aflu ce vreau să le explic și să realizăm împreună.

Denis Alber, reprezentantul EurAAM Bourse, directorul Bursei elvețiene de spectacole: Ne interesează în mod deosebit dialogul, multiplicarea contactelor dintre festivaluri, promovarea valorilor artistice din Est, din România, pe scenele altor burse și festivaluri. Ne preocupă, deci, nu numai manifestările de teatru tradițional, ci și interferențele sale cu celelalte arte, cum am văzut aici în spectacolele lui Dan Puric. O reprezentație ce poate însemna și ea o alternativă la teatrul tradițional, cum a fost aceea realizată, cu doi ani în urmă, de către Oana Pellea și Sandu Gruiu, ne-a permis să o programăm în Elveția, într-un turneu de douăzeci

și cinci de spectacole, și să o lansăm și în cadrul Bursei de spectacole de la Bruxelles.

Benoît Vitse, directorul Centrului Cultural francez de la Iași: Nu mai putem privi separat existența teatrului, fără a recunoaște marile beneficii sub raport expresiv și emoțional pe care le aduce într-un festival dialogul artelor. La Iași, într-un puternic festival de dans, am trăit bucuria participării unor trupe de teatru tinere ca spirit și exprimare. Iată de ce nu m-a mirat că aici, la Sibiu, am putut să aplaud ofensiva muzicii și a dansului într-un festival de teatru.

Nelson Fernandez, Marea Britanie, manager, editor al revistei "Visiting Arts": Sunt familiarizat cu performanțele unor artiști români, fapt dovedit și prin aceea că am luat deja, în festivalurile internaționale de care m-am ocupat, unele producții excelente de la Craiova și Constanța, ori spectacolul lui Dan Puric cu **Toujours l'amour**. Prezența artiștilor din Est înseamnă o interesantă și utilă alternativă la unele manifestări care înainte reuneau cu precădere zone bine delimitate geografic. Pătrunderea unor trupe și a unor artiști pe

Fotografie „de familie” a trupei Blue Ridge Theater Festival din S.U.A.

scenele din Marea Britanie a fost benefică pentru ambele părți. Am avut ce învăța unii de la alții. Sunt peste trei sute de companii care au prezentat spectacole în Marea Britanie. Spectacolele lui Purcărete, Dan Puric, ale trupei „Danovski” reprezintă momente fertile și înnoitoare în acest dialog. Totodată, dialogurile din cadrul acestor festivaluri reprezintă și o alternativă la structurile artistice osificate din zona

de influență a fostului bloc sovietic, fapt care înlesnește afirmarea unor noi generații de manageri, producători etc.

Bev Appleton, director al trupei „Blue Ridge Theater Festival” din S.U.A. și profesor la Commonwealth Virginia University: Raportul strâns dintre teatru, muzică și dans contemporan mi se pare simptomatic pentru arta spectacolului din zilele noastre. De aceea, chiar și într-un festival de

teatru ori de muzică contemporană noi invităm și formații de dans modern, astfel încât, atât ca expresie, cât și din punct de vedere emoțional, legăturile dintre aceste forme artistice să ni se dezvăluie în multipla lor complexitate. Este o tendință pe care nu putem s-o eludăm, o alternativă la formele anchilozate și monotone de festival. Faptul s-a verificat și la Sibiu, unde noi am prezentat un musical. În plus, am remarcat oportunitatea conlucrării unor școli și academii de teatru din România și S.U.A., în perspectiva realizării unor coproducții cu viitorii noștri actori, de la facultățile din Sibiu și Virginia.

Așadar, prin actul artistic, dar și prin comentariile unor prestigioși participanți la reuniunea de la Sibiu, putem situa festivalul în zona unei „alternative” clare. Iar dacă vorbim despre rezultate, mai în glumă, mai în serios, trebuie spus că însuși teatrul și-a aflat aici o neașteptată „alternativă” printr-un fapt petrecut pe scena vieții: căsătoria unui tânăr cuplu de la „Blue Ridge Theater Festival”, oficiată la Catedrala mitropolitană din Sibiu, în prezența omului de teatru american Bev Appleton. A fost o prelungire providențială a teatrului în viață, când luminile rampei s-au contopit cu lumina divină.

Ion Parhon

Alternativ = sărac?

Cea de-a VI-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu a fost așezată sub semnul *alternativelor*. Un cuvânt la modă, dacă mă gândesc bine, mai ales în limbajul teatral actual (unde - ca să vezi! - a dobândit și formă de plural). Atât de des folosit, în vremea din urmă, și cu atâtea înțelesuri!

De ce spun asta? Pentru că se poate constata destul de ușor, cel puțin în România acestui moment, că teatrul alternativ a apărut nu atât din dorința unor căutări de natură avangardistă, cât mai ales din nevoia de supraviețuire. În lipsa unor legi clare care să stimuleze noile generații și să le dea libertate de mișcare (mă refer la o lege a sponsorizării viabile, la apariția unor agenții de impresariat, a audițiilor corecte pentru obținerea rolurilor), acestea se văd silite să renunțe la profesie sau să-și găsească propria for-

mulă de existență. Așa se face că mulți dintre regizorii tineri își încheagă mici fundații, adună în preajma lor câțiva juni actori (dornici de a juca roluri mai importante ori mai puțin conformiste decât li se oferă în teatrele ai căror angajați sunt) și realizează împreună producții cu mijloace materiale minime, cu decoruri sumare, care au avantajul că pot fi prezentate oriunde (în baruri, în pivnițe, pe străzi, dar și pe o scenă propriu-zisă, la o adică). Activitatea unor asemenea companii este sporadică, dar pare, totuși, a scoate teatrul românesc dintr-o ciudată încremenire (nu neapărat prin inventarea unor noi mijloace de expresie, printr-o „reteatralizare”, ci mai mult prin simpla lor ființare).

Gândul constituirii unei manifestări teatrale de amploare (și cu o bogată participare internațională) în jurul ideii de teatru alternativ îl socotesc bineve-

Proiectul internațional Argonauții

foto: Maciel Baciu